

ЕЛЕКТРИЧНІ ТА ТЕРМОЕЛЕКТРИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПЛІВОК NiO:Li, ВИГОТОВЛЕНИХ МЕТОДОМ SILAR

Жадан Д.О.¹, Клочко Н.П.¹, Клєпікова К.С.¹, Петрушенко С.І.²,
Копач В.Р.¹, Хрипунов Г.С.¹, Любов В.М.¹, Дукаров С.В.², Нікітін В.О.¹,
Маслак М.О.¹

Національний технічний університет

¹ *«Харківський політехнічний інститут»,*

² *Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків*

Термоелектричні технології, що забезпечують безпосереднє перетворення тепла в електрику, виступають цікавою альтернативою для існуючих енергогенеруючих пристроїв. Особливо великі зусилля спрямовані на створення мікромасштабних термоелектричних генераторів (ТЕГ) для бездротових датчиків, наприклад тих, що імплантуються або є частиною одягу і потребують від мікро-Вт до мілі-Вт потужності.

Нанокристалічні плівки NiO:Li були синтезовані за допомогою гідрохімічної технології послідовної адсорбції і реакції іонних шарів (Successive Ionic Layer Adsorption and Reaction, SILAR). Зразки NiO отримували зануренням в водний розчин, що містив 0,1M NiCl₂ і мав рН 11,5 (відповідний рН досягали шляхом додавання аміаку в розчин) тривалістю 30 с. Далі зразок занурювали в дистильовану воду із температурою 90-95 °С і витримували в ній 7 с. Потім зразок сушили гарячим повітрям 20 с. По завершенні операції сушки плівку занурювали в дистильовану воду кімнатної температури на 20 с. Обробку в водному розчині 4M LiOH проводили протягом 20 хв. при кімнатній температурі. Після закінчення обробки зразки відпалювали в атмосфері повітря при температурі 550 °С протягом 2 годин.

Тип провідності плівок NiO:Li визначали за допомогою стандартного методу гарячого зонду. Питомий опір ρ плівок NiO:Li вимірювали за допомогою чотиризондового методу. Коефіцієнти Зеєбека Z вимірювали як індуковану термоелектрорушійну силу ΔV в залежності від градієнта температури ΔT вздовж плівки NiO:Li, нанесеної на скляну підкладку. Потім, термоелектричний коефіцієнт потужності P для плівок NiO:Li був розрахований як $P = Z^2/\rho$.

Отримані коефіцієнти Зеєбека Z становили 0,20-0,33 мВ/К. З'ясувалося, що плівки NiO:Li, вирощені методом SILAR на скляній підкладці, здатні генерувати 25 мВ напруги при різниці температур близько 75 К у разі нагріву одного кінця плівки до 95 °С та збереження іншого кінця при кімнатній температурі (20 °С). Максимальне значення P для зразків NiO:Li становило 2,2 мкВт/К²·м, при температурі нагрітого кінця плівки 115 °С.

Таким чином нам вдалося виготовити новий дешевий термоелектричний тонкоплівковий матеріал, придатний для виробництва електричної енергії для малопотужних приладів за рахунок поглинання низькопотенційної теплоти.